

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ג.

עין משפט
נר מצוה

ח א מיי פיי מהל' אשוח
הל' נר סמנ עשין מת
טו"ע א"ע ק"ד ס"ד סעי'
ג:

א) יבמות ז: ק"י גיטין לג.
ב) דבא תבא מח;
ג) ולעיל ב' לקמן הו';
ד) ועי' מוס' ב"ב מח"ג.

גליון הש"ס

גמ' ואפקעינהו רבנן. עי'
תשובת רשב"א ס' אלף
קס"ז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) דר"ה וסביר דלמיט
וכי' וגבי פרוצות ליב' וכו'.
עי' מה' י"ב ע"א תד"ה
זנוע וכו':

וימנין דלא אנים. והוי גיטא: וסברה. דלמא אנים ואינו גט
ומדלא להינשא: וימנינא. וכשיבא ויאמר נאנסתי נמצא גט בטול
וזניה מן האחרון ממזרים לפיכך אמרו יהא גט: **דמדאורייתא לא**
הוי גיטא. שמננינו טענת אונס מן התורה שנאמר (דברים כב)
ולנערה לא תעשה דבר: **כל המקדש.**

כל המקדש אשה על דעת שהניגו
חכמי ישראל בישראל הוא מקדשה
שהיו קיימין קידושין לפי דברי חכמים
ויהיו בטולים לפי דברי חכמים על
ידי גיטין שהכשירו חכמים: **ואפקעוה**
רבנן לקידושין. כשיבא גט כזה
אחרים: **תינה.** למימר אפקעתא
כדקדיש בכספא דינמא גט זה עוקר
הקידושין ועושה מעות מתנה מעיקרן:
קדיש צביאה מאי. אפקעתא מעיקרא
איכא. צביאה על ידי גט כשר אע"פ
שהקידושין קיימים עד עכשיו גזירת
הכתוב היא שהגט כורתו ומתיר
אסורו מכאן ולהבא אבל זה שאינו
גט מן התורה ואתה מכשירו מפני
דעתו שזו שקידשה על דעת
חכמים ושיבטלו על פי חכמים לריך
אתה לומר שמעיקרן לא היו קידושין
ואי קדיש צביאה ואתה עוקר
קידושין למפרע מה תהא על ציאתו:
שויה רבנן לבעילתו. למפרע על
ידי גט שהוא מדבריהם בעילת זנות
וזה כח לנשות כן שהרי הוא מלה
צפן. שמעתי כל רבותי מפרשים
דקדיש בכספא דקידושין דרבנן יניחו
ואי אפשר לומר כן חזק דגזירה
שהי' היא קימה קימה משדה עפרון
(קידושין דף ג.) וכל הלמד מגזירה
שהי' כמו שכתוב מפורש הוא לכל
דבר ועוד אי דרבנן יניחו היאך
סוקלין על ידו ומציאין חולין לעזרה
על שגגתו וסוף סוף כי קא משנין
שויה רבנן לבעילתו צביעה זנות
על כרחק לריך אתה לפרש כמו
שפירשתי שהקידושין נעקרין מעיקרן
ולא מכאן ולהבא. והמפרש לומר שויה
רבנן לכל מקדשי צביאה צביעה
זנות טעות גמור הוא ובה להמיר
אשת איש המתקדשת צביאה בלא גט
מן הטעם הזה ולא מננינו זאת בהלמוד:
וכן לענין גיטין. אלפיכך קאי דטענין
טענת אונס בתנאי הגט להפקיעו:
שצחי דינין קצועין כלל יום. כלומר
שקציעות כל הימים שזה: **והא צעין**

זימנין דלא אנים וסברה דאנים ומיענגא
ויתבה ומשום פרוצות דאי אמרת לא ליהוי
גיטא זימנין דאנים ואמרה לא אנים ואולא
ומינסבא ונמצא גט בטול ובניה ממזרים ומי
איכא מידי דמדאורייתא לא להוי גט ומשום
צנועות ומשום פרוצות שרינן אשת איש
לעלמא אין. כל דמקדש אדעתא דרבנן
מקדש. ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה אמר
ליה רבינא רב אשי תינה קדיש בכספא
קדיש בביאה מאי איכא למימר שוויה רבנן
לבעילתו בעילת זנות איכא דאמרי אמר
רבא וכן לענין גיטין אלמא קסבר רבא יש
אונס בגיטין מיתבי הרי זה גיטין אם לא
באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת
בתוך שנים עשר חדש אינו גט מת הוא
דאינו גט הא חלה הרי זה גט לעולם אימא
לך חלה נמי אינו גט והיא גופה קמ"ל דאין
גט לאחר מיתה אין גט לאחר מיתה הא
תנא ליה רישא דלמא לאפוקי מדברותינו
ת"ש מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים
עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש
הרי זה גט מאי לאו הוא הדין לחלה לא
מת דוקא דלא ניהא ליה התפול קמי יבם
ת"ש מההוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן
ועד שלשים יום ליהוי גיטא אחא בסוף
תלתין יומין ופסקיה מברא ואמר להו חזו
דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה
מתאי אונסא דשכיח שאני דכיון דאיבעי
ליה לאתנווי ולא אתני איהו הוא דאפסיד
אנפשיה אמר רב שמואל בר יצחק לא שנו
אלא מתקנת עזרא ואילך שאין בתי דינין
קבועין אלא בשני ובחמישי אבל קודם
תקנת עזרא שבתי דינין קבועין בכל יום
אשה נשאת בכל יום קודם תקנת עזרא מאי
דהוה הוה הכי קאמר "אי איכא בתי דינין
דקבועין האידינא כקודם תקנת עזרא אשה
נשאת בכל יום הא בעינן שקדו דמריה ליה
מאי

שקדו. שיהא תורה בסעודה שלשה ימים: דמריה ליה. אם טרח לפני
השבת ומיקן יורכי סעודה כוונתו צבצת או צבצת צבצת:

דאיתיליד בה כו' אמר רבא אונס דלא שכיח הוא ומייתי רבא סיעתא מהא דאכלו ארי אינו גט אלמא אונס דלא שכיח יש טענת אונס
לרבא והכא קאמר רבא גופיה בלישנא קמא שהוא עיקר דאין אונס אפילו באונס דלא שכיח כדמוכח הסוגיא ואור"י דג' ענייני אונס
הן דאונס דלא שכיח כלל כההיא דמי שחזו אפי' ללישנא קמא דרבא דהכא יש אונס דלא שייך התם לתקן משום צנועות ומשום
פרוצות דלעולם לא סברי צנועות דנפל עליו הצית או שהיפשו נחש כיון דלא שכיח כלל ומשום פרוצות נמי ליכא למיחש כיון דלא
שכיח שיעשה כן ואונס דשכיח כגון ההיא דפסקיה מנרא אפילו לאיכא דאמרי אין אונס דאיבעי ליה לאתנווי אבל אונס דשכיח ולא שכיח כהא
פליגי תרי לישני דרבא והלכתא בלישנא קמא דרבא כדפירשנו: **שבתי דינין קבועים בב"ב יום.** וא"ת וכי מיקן עזרא שלא יהו צחי
דינין קבועים בכל יום אלף צ"ב ובה' בלצד ועוד קשה דאמרינן צבצת (ד' קטו: ושם) מי שיש לו זכות אצות יקח צ"ב ובה' וכי קודם תקנת
עזרא לא היו מקיין כל עיקר ואומר ר"ת דקודם תקנת עזרא לא היו קבועים בכל יום אלף כשהיו לרבינן לשום דין היו יושבין בכל יום ויום
ועזרא מיקן שיהיו קבועין צ"ב ובה' וכל הרוצה לדון יבא וידון והוי יכולין להקץ בכל יום קודם תקנת עזרא כיון שלא היו קבועים ור"י מירך
שלא היו קבועים תחלה אלף בעיר אחת ועזרא מיקן בכל עיר ועיר צ"ב ובה': **אשה נשאת בב"ב יום.** קשה לרשב"א אמאי נשאת בכל
יום תהא כאלמנה ותינשא בה' ומיבעל צבצו לפי שנאמר צו ברכה לאדם וי"ל למשום ברכה לא היו קבועים יום כדפירשית לעיל ובאלמנה
נמי לא קצבו שמיבעל צבצו משום ברכה גרידא אלף משום שקדו שיהא שמה עמה ג' ימים כדאמר לקמן (דף ה.) ובתולה דלא שייך
ההוא טעמא דליכא למימר משכים לאומנתו והולך לו לפי שיש בה שבעת ימי המשמה הלכך משום ברכה גרידא לא היו קבועים יום:
אי איכא בתי דינין בו' נראה לר"י דמכל מקום אין נשאת צבצו ששי דהא אין דנין צבצת ועתה נוהגין לישא אף צבצו משום דאין צ"ד
קבועין ואם יש לו טענת בתולין יכול לקבול צבצת צבצו ששי שלשה כמו בשאר ימות השבוע ועוד לפירוש הקונטרס דוקא צביהם
קצבו יום הנישואין משום שעל ידי כך יתבצר הדבר ויצאו עדים מתוך שמתאספים העם לצ"ד ואין שייך לומר עכשיו כך:

וסברה דאנים. ומן הדין לית לן למיחש דלמא אנים הוא
דרבנן לא אנים ולהכי קרי לכו צנועות שמחמירים על
עלמנ אע"ג דמני לאנסובי א' וגבי פרוצות לא גרסינן וסברה דלא
אנים אלף ואמרה דלא אנים פ"י אפילו כשינא הקול דאנים אמרה
דלא אנים או אפילו כשתדע היא
עלמנ דאנים ואחרים לא ידעו ואם
תאמר מת תוך י"ב חודש נמי היא
גט מהאי טעמא דזימנין דלא מת
וסברה דמת ומיענגא ויתבה ויש
לומר דמיתה קלא אית לה:

אדעתא דרבנן מקדש. לכן
אומרים צבצת קידושין
כדת משה וישראל:

ואפקעינהו רבנן לקידושין
מיניה. צבצת

השולח (גיטין לג.) פירשתי:
תינה דקדיש בכספא. דהפקר
צ"ד היה הפקר והוה מעות
מתנה וממילא יהו כל צבילותיו זנות
קדיש צביאה מאי איכא למימר איך
יפקיעו צביאה של קידושין ואפי' למ"ד
צהאשה רבה (יבמות פט: ושם) דיש כח
לחכמים לעקור דבר מן התורה
היינו כגון דליכא צבירה כההיא
דהאשה רבה דהדר לטיבולא אבל
היכא דליכא צבירה דמקודשת היא
צביאה מאי איכא למימר ומשני
שויה רבנן צבילותיו צבילת זנות
ואין כאן קידושין א:

איכא דאמרי אמר רבא וכן
לענין גיטין. פסק ר"ת
כלישנא קמא דאין אונס בגיטין
והציה רחיה מדקאמר סתמא הש"ס
צבצת השולח (גיטין לג.) ושם גבי ההוא
דאמר אי לא נסיבנא עד תלתין יומין
ליהוי גיטא כו' ואי משום אונס
אין אונס בגיטין וכן נראה דלחיצה
דליכא דאמרי הוה פירכי מכל זני
דמייתי סיעתא ללישנא קמא ולא
סמכינן אשינויי דחיקי וקשה לר"י
דמסיק צפרק מי שחזו (שם ע"ג.) ושם
דצין דאמר הרי זה גיטין אם מתי
מחולי זה צין אם אמר אם לא אעמוד
מחולי זה ונפל עליו הצית או נשכו
נחש או אכלו ארי דלא הוי גט
אלמא דיש אונס בגיטין וליכא למימר
דהתם לא מטעם דיש אונס קאמר
דלא הוי גט אלף משום דצין אם
מתי מחולי זה צין אם לא אעמוד

משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הצית או נשכו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הצית או נשכו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הצית או נשכו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי

מוסף רש"י

כל דמקדש אדעתא
דרבנן מקדש. תולה
צבצת חכמים, דהא כדת
משה וישראל קאמר (יבמות
צ"ג) להיות קידושין חלו
כדת משה וישראל שהניגו
חכמי ישראל, והרי הם
אמרו שפיקשו כל קדושין
שבישראל על ידי גט כזה,
הלכך פקעו שעל מת
כן קידשה (גיטין לג.).
תינה דקדיש בכספא
איכא למימר אפקעינהו
לקידושין גט דצבירה
ואמרו ליהו מעות למפרע
מתנה, וממילא פקעו שהרי
שקדשו על מת כן
קדיש (שם, ובעי' יבמות
צ"ג וק"י): או: דהפקר צ"ד
הפקר גבי ממון וכאלו,
קידשה בגזל ובמתם דמיא,
דלא הוה קידושין (רשב"י
ב"ב מח). קדיש בביאה
מאי איכא למימר. מאי
אפקעתא איכא למימר,
האי צביאה מאי שויה
(יבמות צ"ג) דקיימא לן
בקידושין (ד'.) מי יקח
איש אשה ובעלה, דאשה
מתקדשת נמי צביאה מאי
אפקעתא איכא למימר צבא
צביאה (גיטין לג.). שוויה
רבנן לבעילתו בעילת
זנות. למפרע על ידי גט
זה, ולפקעו שם קידושין
מיניה, ויש צפן כח לך,
שהרי שקדשו על מתה
חזק דתם קדיש (גיטין לג.)
כיון דבדעתה דרבנן מה
ורבנן אמרו דכי יהיב לה
גט כי האי מבטל צביאה
דמיהו צבילת זנות. וא"ת
לדמי מיהו קדיש בכספא,
הוא גט דקדיש כקף דרבנן,
קדיש צביאה דקידושין
דמדאורייתא מינו מאי
איכא למימר, וטעות גדול
הוא צבצו דקידושי כקף
דאורייתא מינו ומגזירה
שהו דקידה קימה משדה
עפרון גמר לה במסכת
קידושין (ב.) וג"ש צבצו
לחמיה וכל י"ג מדות, ואי
קידושי כקף מדרבנן מי
קטלינן נפשא עלייהו, דבעל
ארוסה כפקלה, ועוד מאי
שייחא דשני שוויה רבנן
ס', הא קשיא ליה היכי
מזו רבנן לאפקועי מדי
דאורייתא ומשני ליה שוויה
רבנן, הא נמי אפקעתא
היא (יבמות צ"ג ובעי' י'
בארוכה גיטין לג. רשב"י
ב"ב מח).